Dosarul nr. 2a-452/23
(2-21124825-02-2a-02022023)
Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediu Centru), judecător Ecaterina Silivestru

D E C I Z I E

05 martie 2024 mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ
al Curţii de Apel Chişinău

În componenţa:
Preşedintele completului, judecător Nelea Budăi
Judecătorii: Marina Anton și Ina Dutca
Grefier: Alen Grigorie

examinând, în ședință publică, cererea de apel declarată de Gorea Alexandru și Gorea Olga, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolae Isac către Gorea Alexandru, Gorea Olga privind încasarea împrumutului și cheltuielilor de judecată,

a c o n s t a t a t:

La 19 august 2021, Nicolae Isac a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Gorea și Olga Gorea, solicitând încasarea datoriei în mărime de 14000 dolari SUA, a dobânzii de întârziere în sumă de 4388 dolari SUA și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii, reclamantul Nicolae Isac a indicat că, la 15 februarie 2018 a încheiat cu Alexandru Gorea contractul de împrumut nr. 01/18 prin care i-a oferit un împrumut în sumă de 14000 dolari SUA. Conform pct. 1.4. al Contractului nr. 01/18 din 15 februarie 2018, împrumutul a fost acordat pe un termen de 12 luni, de la 15 februarie 2018 până la 15 februarie 2019.

Reclamantul a menționat că, faptul transmiterii banilor se atestă prin recipisa din 15 februarie 2018, respectând prevederile pct. 2.3 al contractului nr. 01/18 din 15 februarie 2018, însă, indică că la 15 februarie 2019, suma împrumutului nu a fost restituită.

Reclamantul a invocat că la 9 martie 2021, s-a adresat către pârâți cu somația prin care a solicitat achitarea împrumutului și a dobânzii de întârziere. Somația a fost recepționată la 12 martie 2021, însă nu a fost rambursată nici o parte din suma împrumutului de 14000 dolari SUA.

Totodată reclamantul a subliniat că pârâții sunt soți și duc o gospodărie comună, iar prin urmare și împrumutul a fost făcut în interesul familiei. Astfel, reclamantul remarcă asupra faptului că din contractul nr.01/18 din 15 februarie 2018 și recipisa semnată de pârâtul Gorea Alexandru, împrumutatul nu a convenit

cu împrumutătorul un careva scop concret al împrumutului, prin urmare se prezumă că banii au fost utilizați în scopul familiei.

În materie de drept, reclamantul și-a întemeiat acțiunea prin prisma prevederilor articolelor 21 și 24 din Codul familiei, articolelor 371, 775, 858, 874, 942, 1242, 1247, 1248 din Codul civil și articolelor 84 alin. (4), 174 și 175 din Codul de procedură civilă.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, a fost admisă cererea de chemare în judecată a lui Nicolae Isac către Alexandru Gorea, Olga Gorea privind încasarea împrumutului, a cheltuielilor de judecată. S-a încasat, în mod solidar, de la Alexandru Gorea, IDNP *****și Olga Gorea, IDNP *****, în beneficiul lui Nicolae Isac, IDNP *****, datoria în sumă de 14000 (patrusprezece mii) dolari SUA, convertiţi în monedă naţională conform cursului valutar stabilit de BNM la momentul executării hotărîrii, dobînda de întîrziere în sumă de 4388 (patru mii treisute optzeci și opt) dolari SUA, convertiţi în monedă naţională conform cursului valutar stabilit de BNM la momentul executării hotărîrii și cheltuieli de judecată, compuse din: taxa de stat în mărime de 1500 (una mie cinci sute) lei și cheltuieli poștale în sumă de 11 (unsprezece) lei 75 bani. S-a încasat, în mod solidar, de la Alexandru Gorea, IDNP *****și Olga Gorea, IDNP *****, în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 9068 (nouă mii șasezeci și opt) lei, diferența taxei de stat, de la care a fost scutit reclamantul la depunerea cererii de chemare în judecată.

La 7 decembrie 2022, Gorea Olga și Gorea Alexandru, au depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond cu trimiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

Potrivit Fișei de repartizare a dosarului la 2 februarie 2023, cauza în ordine de apel a fost repartizată spre examinarea judecătorului raportor Pruteanu Liuba (f.d. 96).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 7 februarie 2023, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Gorea Olga și Gorea Alexandru împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 10 noiembrie 2022. S-a oferit termen de 10 zile de la recepționarea încheierii pentru prezentarea cererii de apel nemotivată în original cu semnătură olografă, cererea de apel motivată cu indicarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul și dovada de plată a taxei de stat în sumă de 7269,23 lei.

La 16 februarie 2023, Gorea Olga și Gorea Alexandru, au depus apel motivat împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022.

În motivarea cererii de apel, apelanții Gorea Olga și Gorea Alexandru, au invocat că instanţa de fond nu a analizat pe deplin şi multilateral circumstanţele

cauzei, totodată neoferind posibilitatea pârâţilor de a se expune asupra circumstanţelor cauzei.

Astfel, apelanții aduc la cunoştinţa instanţei de apel că în anul 2018 au făcut cunoştinţă cu Nicolae Isac la nunta fratelului lui, la care a fost naş de cununie. Nicolae Isac s-a interesat de activitatea pe care o aveau şi a venit cu propunerea să formeze împreună cu apelanții o afacere unde el să vină cu finanţare, iar Gorea Alexandru cu idea şi cu implementarea ideii.

Apelanții susțin că la acel moment se planifica formarea unui oficiu în mun. Chişinău, cu angajarea şi instruirea traderilor pentru tranzacţionare pe Bursă. În acel an, Nicolae Isac a venit cu suma de până la 5000 euro, în acest sens nu a fost semnată nici o recipisă, iar Gorea Alexandru am fost angajat manager în vânzări la compania lui Nicolae Isac, S.R.L „*****” pentru a contribui la restituirea acestei sume de 5000 euro mai rapid. Gorea Alexandru nu a primit nici un ban din salariul de 8000 lei, care îi revenea conform contractului de angajare, având în vedere că Nicolae Isac lua aceste resurse, fiind contabil şi director al companiei sale.

Apelanții au mai indicat că în anul 2019, S.R.L „*****” a închiriat un oficiu pe numele companiei, însă toate cheltuielile ce ţin de chirie, servicii, internet erau achitate de Gorea Alexandru indiferent dacă în acea perioadă nu era nici un profit, întrucât abia se forma şi se instruia echipa şi se treceau cursurile. Isac Nicolae a intervenit cu solicitarea de a primi acces la contul de tranzacţionare, nefiind cunoscut cu această temă şi, de asemenea, a participat la consumul investiţiei, însă observând că lucrurile nu evoluează așa cum a prevăzut a încercat cât mai rapid să-şi întoarcă investiţia. În perioada de Covid-19, a fost nevoită să oprească activitatea la 90%, însă se continua menţinerea oficiului, iar toate cheltuielile erau suportate de Gorea Alexandru din banii personali şi din resursele de creditare.

Isac Nicolae a plasat cheltuielile oficiului pe perioada anilor 2018-2020, în sarcina lui Gorea Alexandru, iar intimatul primea banii cash sau pe cardul soţiei sale la solicitarea lui, sumele variind între 5000 lei şi 20000 lei.

De asemenea, apelanții au menționat că în acea perioadă, Isac Nicolae şi-a cumpărat loc de casă şi o altă casă nefinisată, iar în 2021 a venit cu acuzarea că Gorea Alexandru nu a întors banii luați în 2018 şi că era să facă mai mult cu acei 5000 euro. Prin urmare, partea apelantă susține că Nicolae Isac l-a impus pe Gorea Alexandru să semneze un contract și o recipisă, calculând și prejudicii exagerate.

Partea apelantă a subliniat că contractul a fost semnat sub presiune şi amenințare cu răfuieli fizice în vara anului 2021, chiar înainte de a se adresa în judecată. Nicolae Isac s-a adresat în instanță, doar după ce Gorea Alexandru a plecat din țară. La fel, au indicat că suma de 5000 EUR a fost returnată parțial, iar suma rămasă, nicidecum, nu este cea care este indicată în contract. Pe lângă

aceasta, el a solicitat reducerea de la taxa de stat, având 3 copii şi salariu oficial, care la singur l-a indicat cât mai mic posibil. Pe când pe apelant l-a concediat şi l-a lăsat să se descurce cum ştia, având 5 copii minori, mai mult ca atât, invocând o datorie de 14000 dolarii SUA.

După ce a pornit judecata cu apelantul, intimatul a renunţat şi la conducerea firmei, deja soţia lui este şi director şi fondator. Cea mai mare minciună a lui a fost că nu i-a dat niciun ban şi a fugit din ţară, deşi a primit parţial bani de la Gorea Alexandru.

Apelanții au susținut că în extrasul de cont al cardului soției lui Isac Nicolae, pentru perioada 2019-2021, se pot observa tranzacțiile pe care le-a executat Gorea Alexandru, totodată menționează că lăsa și bani cash în oficiu. În consecință, partea apelantă consideră un fals alegațiile lui Isac Nicolae precum că cel din urmă nu a primit nici un ban din partea apelanților.

La fel, apelanții au menționat că, în prima instanță au fost lipsiți de dreptul de a-şi argumenta poziția, astfel fiind încălcat principiul egalității armelor. Au solicitat instanței de judecată oferirea unui termen pentru a avea posibilitatea de a contracta serviciile unui avocat, în temeiul art. 8 din Codul de procedură civilă.

În drept, apelanții și-au întemeiat acțiunea prin prisma prevederilor articolelor 3, 5, 7, 8, 19, 118 alin. (1), 357, 358, 360, 364, 365, 388 alin. (1) lit. b) și 389 din Codul de procedură civilă.

Apelanții solicită admiterea cererii de apel, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022 cu trimiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

Potrivit Fișei de repartizare repetată a dosarului, cauza în ordine de apel a fost repartizată spre examinare la 25 aprilie 2023, judecătorului raportor Nelea Budăi (f.d.114).

În ședința instanței de apel, avocatul Mișcoi Mihail în interesele apelanților Gorea Olga și Gorea Alexandru, a înaintat o cerere cu privire la dispunerea efectuării expertizei judiciare grafoscopice.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 8 iunie 2023, a fost admisă cererea înaintată de avocatul Mișcoi Mihail în interesele apelanților Gorea Olga și Gorea Alexandru cu privire la dispunerea efectuării expertizei judiciare grafoscopice, iar procesul în instanţa de apel, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Isac către Alexandru Gorea, Olga Gorea privind încasarea împrumutului, a cheltuielilor de judecată, s-a suspendat până la prezentarea în instanţa de apel a raportului de expertiză.

La 30 noiembrie 2023, în adresa Curții de Apel Chișinău a parvenit raportul de expertiză judiciară nr. 1759-1761 din 22 noiembrie 2023.

În ședința de judecată, avocatul Mișcoi Mihail în interesele apelanților Gorea Alexandru și Gorea Olga a solicitat admiterea cererii de apel în sensul formulat.

În ședința de judecată, reprezentantul intimatului Isac Nicolae, avocatul Croitor Alexei, a solicitat respingerea cererii de apel ca neîntemeiată și menținerea hotărârii instanței de fond.

Audiind explicaţiile părţilor prezenţi la proces, examinând materialele cauzei în raport cu argumentele expuse în cererea de apel, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău consideră apelul înaintat de Gorea Alexandru și Gorea Olga ca fiind întemeiat şi care urmează a fi admis, reieşind din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunţării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Colegiul civil constată că apelul declarat de Gorea Alexandru și Gorea Olga a fost declarat în termenul stabilit de lege, în condițiile în care hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul (Centru) a fost pronunțată la 10 noiembrie 2022, iar cererea de apel a fost depusă la 7 decembrie 2022 (f.d. 83, 86).

În conformitate cu art. 385 lit. c) al Codului de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărârea primei instanţe, emiţând o nouă hotărîre.

Conform prevederilor art. 118 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea justă a cauzei sînt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretenţiile şi obiecţiile părţilor şi ale altor participanţi la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2) și (5) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referinţelor şi obiecţiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanţelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă. În limitele apelului, instanţa de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost

stabilite, dar care au importanţă pentru soluţionarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanţă de apel de către participanţii la proces. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Din conţinutul celor relatate, Colegiul civil reţine că sarcina instanţei de apel derivă din dispoziţiile art. 373 alin.(1), (2) și (5) Codul de procedură civilă, în condiţiile în care instanţa de fond a soluţionat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acţiunii în raport cu concluziile reţinute de către aceasta.

Instanţa de apel menționează că art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligaţiei instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.

În corespundere cu prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertăţile şi interesele legitime.

Conform art. 7 alin. (1), (4) din Codul civil, legea civilă nu are caracter retroactiv. Ea nu modifică şi nici nu suprimă condiţiile de constituire a unei situaţii juridice constituite anterior, nici condiţiile de stingere a unei situaţii juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică şi nu desfiinţează efectele deja produse ale unei situaţii juridice stinse sau în curs de realizare. În cazul situaţiilor juridice contractuale în curs de realizare la data intrării în vigoare a legii noi, legea veche va continua să guverneze natura şi întinderea drepturilor şi obligaţiilor părţilor, precum şi orice alte efecte contractuale, dacă legea nouă nu prevede altfel.

Respectiv, avînd în vedere cele enumerate *supra*, instanța de apel punctează că prezenta hotărâre de judecată va fi motivată în baza prevederilor vechi ale Codului civil (pînă la 01 martie 2019), adică cele în vigoare la data naşterii raporturilor juridice, care deja și-au produs efectele.

Potrivit art. 8 alin. (1), (2) din Codul civil (în vigoare la data producerii faptului juridic), drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deşi nu sînt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile generale şi de la sensul legislaţiei civile. (2) Drepturile şi obligaţiile civile apar: a) din contracte şi din alte acte juridice; c) din hotărîre judecătorească în care sînt stabilite drepturi şi

obligaţii; h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legislaţia leagă apariţia unor efecte juridice în materie civilă.

Potrivit art. 9 alin. (1) din Codul civil, persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile cu bună-credinţă, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credinţă se prezumă pînă la proba contrară.

În corespundere cu art. 10 alin. (1) al Codului civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară.

Conform prevederilor art. 199 din Codul civil, consimţământul este manifestarea, exteriorizată de voinţa persoanei de a încheia un act juridic şi este valabil dacă provine de la o persoană cu discernământ, este exprimat cu intenţia de a produce efecte juridice şi nu este viciat.

În temeiul art. 512 alin. (1) din Codul civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

Prin prisma art. 513 alin. (1) din Codul civil, debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință și diligentă la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației.

Prevederile art. 572 alin. (2) din Codul civil stipulează că obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit.

Conform art. 24 al Codului familiei, (1) Fiecare soţ răspunde pentru obligaţiile proprii cu bunurile proprietate personală şi cu cota-parte din proprietatea în devălmăşie, care poate fi determinată de către instanţa judecătorească la cererea creditorului. (2) Soţii răspund cu întreg patrimoniul lor pentru obligaţiile care au fost asumate în interesul familiei, fie şi numai de unul dintre ei, precum şi pentru repararea prejudiciului cauzat ca urmare a săvîrşirii de către ei a unei infracţiuni, dacă prin aceasta au sporit bunurile comune ale soţilor.

Din materialele cauzei s-a stabilit că la 15 februarie 2018, a fost încheiat contractul de împrumut nr.01/18, potrivit căruia Isac Nicolae în calitate de împrumutător a oferit lui Gorea Alexandru în calitate de împrumutat, suma de 140000 dolari SUA, iar ultimul s-a obligat să o restituie în termen de 12 luni, adică până la 15 februarie 2019.

Totodată, a fost întocmită o recipisă, semnată de Gorea Alexandru, în care a fost indicat că Gorea Alexandru, conform, contractului de împrumut nr. 01/18, a primit de la Isac Nicoale suma de 14000 USD, pe care se obligă să o restituie în termenul indicat în contract (f.d. 31, anexată în original).

Nicolae Isac, la 9 martie 2021, a expediat în adresa pârâților/apelanți Alexandru Gorea și Olga Gorea somație privind acumularea datoriilor prin care a solicitat achitarea sumelor restante, însă aceasta a rămas fără răspuns (f.d. 14-16).

La 19 august 2021, Isac Nicolae s-a adresat cu o cerere de chemare în judecată împotriva lui Gorea Alexandru și Gorea Olga privind încasarea datoriei în mărime de 14000 dolari SUA, a dobânzii de întârziere în sumă de 4388 dolari SUA și a cheltuielilor de judecată, invocând prevederile articolelor 21 și 24 din Codul familiei, articolelor 371, 775, 858, 874, 942, 1242, 1247, 1248 din Codul civil. Totodată, reclamantul Isac Nicolae a invocat că deși suma de 14000 dolari SUA a fost primită de către pârâtul/apelant acesta nu a restituit împrumutul conform termenului de scadență stabilit în recipisă.

Totodată, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 1759-1761 din 22 noiembrie 2023, întocmit de Centrul Național de Expertize Judiciare, s-a constatat că ,,semnătura şi textul manuscris din Recipisa, care începe cu cuvintele „Recipisă Eu Gorea Alexandru, conform contractului... ” şi finalizează cu cuvintele „ ...termenul indicat în contract Gorea Alexandru”, datată cu 15.02.2018, cusută în materialele dosarului civil nr. 2a-452/2023 la fila nr. 31, au fost executate de către însuşi Gorea Alexandru, modele de semnături şi scris ale căruia au fost prezentate. Semnătura şi textul manuscris din Recipisa, care începe cu cuvintele „Recipisă Eu Gorea Alexandru, conform contractului...” şi finalizează cu cuvintele „...termenul indicat în contract Gorea Alexandru”, datată cu 15.02.2018, cusută în materialele dosarului civil nr. 2a-452/2023 la fila nr. 31, nu au fost supuse contrafacerii prin careva metode, dar au fost executate de persoana de la numele căruia emană acestea, anume - Gorea Alexandru.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, a admis cererea de chemare în judecată a lui Nicolae Isac către Alexandru Gorea, Olga Gorea privind încasarea împrumutului, a cheltuielilor de judecată. S-a încasat, în mod solidar, de la Alexandru Gorea, IDNP *****și Olga Gorea, IDNP *****, în beneficiul lui Nicolae Isac, IDNP *****, datoria în sumă de 14000 (patrusprezece mii) dolari SUA, convertiţi în monedă naţională conform cursului valutar stabilit de BNM la momentul executării hotărîrii, dobînda de întîrziere în sumă de 4388 (patru mii treisute optzeci și opt) dolari SUA, convertiţi în monedă naţională conform cursului valutar stabilit de BNM la momentul executării hotărîrii și cheltuieli de judecată, compuse din: taxa de stat în mărime de 1500 (una mie cinci sute) lei și cheltuieli poștale în sumă de 11 (unsprezece) lei 75 bani. S-a încasat, în mod solidar, de la Alexandru Gorea, IDNP *****și Olga Gorea, IDNP *****, în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 9 068 (nouă mii șasezeci și opt) lei, diferența taxei de stat, de la care a fost scutit reclamantul la depunerea cererii de chemare în judecată.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, Gorea Olga și Gorea Alexandru, au contestat-o cu apel, invocând argumentele menționate *supra.*

În susținerea poziției sale, instanța de fond a reținut că relațiile obligaționale convenite de părțile implicate în litigiu sunt guvernate de contractul de împrumut nr.01/18 din 15 februarie 2018, încheiat între Nicolae Isac și Alexandru Gorea, conform condițiilor căruia, Nicolae Isac și-a asumat obligația de a acorda cu împrumut pârâtului Alexandru Gorea suma de 14000 dolari SUA, iar Alexandru Gorea și-a asumat obligația de a restitui împrumutul până la 15 februarie 2019. Prima instanță a reținut că înscrisurile cauzei confirmă că reclamantul Nicolae Isac și-a executat obligația de a-i acorda pârâtului Alexandru Gorea cu titlu de împrumut suma de 14000 dolari SUA, fapt probat prin recipisa din 15 februarie 2018 (f.d. 31), pe când pârâtul Alexandru Gorea nu și-a executat obligația de a restitui împrumutul acordat în termenii conveniți, astfel a considerat întemeiată cerinţa reclamantului de a solicita restituirea împrumutului și a dobânzii de întârziere de la pârții Gorea Alexandru și Gorea Olga.

Colegiul civil consideră greșită concluzia instanței de fond în condițiile în care temeiul juridic reținut și invocat de Isac Nicolae nu se raportează la circumstanțele de fapt stabilite în instanța de apel, Isac Nicolae nu a demonstrat și indicat temeiul apariției raporturilor invocate, intenția părților, a neglijat circumstanțele reale ale faptei, iar cele indicate în cererea de chemare în judecată și reținute de către instanța de fond, nu corespund realității.

Astfel, conform art. 867 din Codul civil, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părţi (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeaşi sumă sau bunuri de acelaşi gen, calitate şi cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date. (2) Contractul de împrumut este gratuit dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Conform art. 871 din Codul civil, (1) împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul şi în modul stabilit în contract. Dacă nu au fost stabilite dobînzi, el are dreptul să restituie împrumutul şi pînă la expirarea termenului. (2) Împrumutatul trebuie să restituie bunuri de calitatea şi în cantitatea bunurilor primite şi nimic mai mult, chiar dacă preţurile au crescut ori au scăzut. (3) În cazul în care a împrumutat o sumă de bani, împrumutatul are obligaţia de a restitui suma nominală primită fără a ţine cont de variaţiile valorii banilor. (4) Dacă în contractul de împrumut nu este stabilit nici termenul de restituire, nici termenul de preaviz, împrumutul trebuie restituit în decursul a 30 de zile de la data la care împrumutatul a primit cererea de restituire.

Prin prisma principiului forţei obligatorii a contractului instituit la art. 668 Cod civil, în vigoare la acel moment, doar actul juridic valabil generează drepturi şi obligaţii, care sunt obligatorii pentru părţile contractante.

Colegiul civil, ține să menționeze că contractul de împrumut reprezintă o înţelegere (acord) conform căreia împrumutătorul se obligă să dea în proprietate împrumutatului bani sau alte bunuri fungibile, iar ultimul se obligă să restituie aceiaşi sumă de bani sau bunuri de acelaş gen, calitate sau cantitate. Contractul de împrumut este un contract consensual, fiind valabil încheiat la momentul realizării acordului de voinţă asupra tuturor condiţiilor esenţiale. Împrumutul este un contract sinalagmatic, dînd naştere la obligaţii reciproce pentru ambele părţi. Împrumutul este un contract translativ de proprietate, împrumutatul devenind proprietarul bunurilor împrumutate şi suportînd riscurile pieirii fortuite.

Totodată, părțile contractului de împrumut sunt împrumutătorul şi împrumutatul. Deoarece contractul este translativ de proprietate, împrumutătorul trebuie să aibă capacitatea, respectiv, să îndeplinească condiţiile cerute de lege pentru actele de dispoziţie şi să fie proprietatrul bunului care formează obiectul contractului. Împrumutatul trebuie să aibă capacitatea şi să îndeplinească condiţiile cerute de lege pentru acte de dispoziţie. Această cerinţă se explică prin faptul că acesta va fi obligat, după consumarea bunurilor împrumutate, să restituie din patrimoniul său o valoare echivalentă.

De asemenea, se remarcă că obiectul contractului îl constituie banii sau alte bunuri fungibile. Recipisa este o dovadă în scris a încheierii contractului de împrumut.

În același timp, Colegiul civil reține că în raporturile de împrumut esențial este ca împrumutatul să poată dispune de sumele împrumutate din momentul acordării împrumutului, circumstanțe care la caz nu s-au constat cu desăvârșire.

Or, în calitate de primă condiţie a justiţiei apare necesitatea constatării circumstanţelor de fapt petrecute până la intentarea procesului, iar cunoaşterea acestora poate avea loc doar prin intermediul probațiunii judiciare, care reprezintă o activitate procesuală a participanților la proces, reprezentanţilor acestora și a instanţei de judecată în vederea prezentării, administrării şi aprecierii probelor în procesul civil.

Prin urmare, Colegiul civil reține că Isac Nicolae, depunând prezenta acțiunea în instanța de judecată, nu a realizat obligația sa prin prisma prevederilor art. 166 alin. (2) lit. e) al Codului de procedură civilă, de a indica circumstanțele de fapt și de drept pe care își întemeiază pretenţiile. Isac Nicolae nu a indicat modul de constituire a pretinsului raport juridic de împrumut, indicînd laconic în cererea de chemare în judecată doar despre faptul că a fost semnat un contract de împrumut, confirmat prin recipisă.

Însă, nu a indicat și probat intenția părților, avînd în vedere că a fost acordat un împrumut cu titlu gratuit, fără dobândă sau careva profit. La fel, Colegiul civil reține că normele de drept în temeiul cărora Isac Nicolae și-a întemeiat acțiunea nu sunt valabile raporturilor juridice constituite la 15 februarie 2018.

Din considerentele menționate, Colegiul civil consideră că circumstanțele de fapt reale ale apariției raportului juridic litigios au fost deghizate de către reclamantul/intimat, argumentele au fost indicate laconic și succint. La caz, caracterul formal al acțiunii depuse de Isac Nicolae nu justifică constituirea pretinsului raport juridic litigios de împrumut, fapt pentru care intervine sancțiunea procedurală de respingere a acțiunii.

Isac Nicolae nu a justificat scopul, interesul semnării unui contract de împrumut cu titlu gratuit, anume cu Alexandru Gorea, modul în care au ajuns la semnarea acestui contract, or, Isac Nicolae nu a indicat că ar presta careva servicii de acordare a împrumuturilor.

Tot aici, Colegiul civil ține să remarce că Isac Nicolae a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, iar solicitarea privind scutirea de la plata taxei de stat răstoarnă prezumția de bună-credință a reclamantului/intimat la încheierea unui contract de împrumut fără dobândă, semnarea actului juridic urmărește un anumit scop nejustificat la caz de Isac Nicolae.

În condițiile descrise, Colegiul civil consideră ca fiind întemeiate argumentele apelanților, or tot apelanții au adus la cunoştinţa instanţei de apel că, în anul 2018, au făcut cunoştinţă cu Nicolae Isac la nunta fratelului lui, la care a fost naş de cununie. Nicolae Isac s-a interesat de activitatea pe care o aveau şi a venit cu propunerea să formeze împreună cu apelanții o afacere unde el să vină cu finanțare, iar Gorea Alexandru cu idea şi cu implementarea ideii.

Astfel, deși conform contractului și recipisei anexate în original din 15 februarie 2018, s-a indicat că „Gorea Alexandru, conform contractului de împrumut nr. ***** a primit de la Isac Nicolae suma de 14000 dolari SUA și s-a obligat să o restituie în termen de pînă la 15 februarie 2019”, conform circumstanțelor relatate în ședința de judecată, Colegiul civil a constatat că de fapt Isac Nicolae și Gorea Alexandru au deschis o afacere, unde Isac Nicolae a intervenit cu finanțarea, iar Gorea Alexandru cu implementarea ideii. Astfel, Isac Nicolae a investit suma de 5000 euro, iar Gorea Alexandru a fost angajat manager în vânzări la compania lui Nicolae Isac, S.R.L „*****” pentru a contribui la restituirea acelei investiții.

Astfel, conform contractului individual de muncă nr. 2 din 02 iulie 2018, Gorea Alexandru a fost angajat în calitate de manager (în serviciile de marketing și vînzare) cu un salariu lunar de 8000 lei, la SRL „Datalectromax”, administrator al cărei era Isac Nicolae (f.d. 136-139). Totodată, apelantul Gorea Alexandru a indicat că nu a primit salariu, iar careva probe contrarii nu au fost prezentate.

Mai mult, Isac Nicolae indică că nu au fost restituite careva sume de către Gorea Alexandru, însă conform extraselor bancare, Colegiul civil reține că la 12 martie 2020 a fost transferată suma de 6000 lei, iar la 14 iulie 2020, suma de 5000 lei, cu mențiunea de la Alexandru pentru Nicolae (f.d. 109-110). Tot aici,

Colegiul civil reține că reclamantul/intimat nu a explicat circumstanțele date și dacă se referă la raportul litigios invocat. Dar pe de altă parte, Isac Nicolae nici nu a negat faptul invocat de Gorea Alexandru și nici nu le-a combătut.

Prin urmare, Colegiul civil consideră ca fiind întemeiate afirmațiile apelantului Gorea Alexandru cu privire la faptul că între părţile litigante a existat un singur raport juridic, cel rezultat din deschiderea unei afaceri, care nu a adus profitul scontat și ca urmare Isac Nicolae a solicitat restituirea investițiilor în afacerea comună, iar în asemenea circumstanțe, Colegiul civil consideră că acțiunea lui Isac Nicolae întemeiată pe prevederile art. 1242 al Codului civil (în redacția legii după 01.03.2019), este neîntemeiată.

Astfel, din circumstanțele indicate *supra*, Colegiul civil va reține ca fiind întemeiate și probate afirmațiile apelantului Gorea Alexandru cu privire la faptul că au constituit o afacere comună, unde fiecare parte urmează să suporte riscurile conform propriilor contribuții.

Colegiul civil consideră că ar fi nedrept ca instanța să pună pe seama pârâților/apelanți recuperarea sumelor investite ca profit numai pe circumstanțele că a fost întocmit un contract de împrumut, cu atît mai mult că se cere și plata unei dobânzi de întârziere. Or, investițiile efectuate nu implică și compensarea unui prejudiciu sub formă de dobândă de întârziere.

Colegiul civil remarcă că circumstanțele de fapt invocate de reclamantul/intimat nu și-au găsit confirmarea, părțile deschizând o afacere comună, care însă nu a adus profit. Astfel, Isac Nicolae nu a demonstrat existența raportului juridic de împrumut, or probaţiunea constă în activităţile procesuale şi procedurale prin care părţile şi alte persoane implicate în proces stabilesc, prin mijloacele prevăzute de lege, elemente de fapt necesare pentru constatarea faptelor şi împrejurărilor ce formează obiectul probaţiunii. De altfel, prin sarcina probaţiunii se înţelege obligaţia procesuală ce revine participanţilor de a dovedi împrejurările care formează obiectul probaţiunii. Cel care formulează o pretenţie trebuie să o şi dovedească, să aducă proba viciului, prejudiciului şi a legăturii cauzale dintre ele. Întrucât procesul civil este pornit de reclamantul/intimat Isac Nicolae prin introducerea cererii de chemare în judecată, el are primul obligaţia să-şi dovedească pretenţiile.

Mai mult, conform art. 240 alin. (3) al Codului de procedură civilă, instanţa judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretenţiilor înaintate de reclamant. Iar, conform art. 60 alin. (4) al Codului de procedură civilă, instanţa judecătorească nu este în drept să modifice din oficiu temeiul sau obiectul acţiunii. Astfel, o dată ce Isac Nicolae și-a întemeiat pretențiile în temeiul unui contract de împrumut, iar din circumstanțele stabilite nu s-a stabilit acest raport, instanța prin prisma normelor menționate care reflectă caracterul devolutiv (limitele de expunere) al unui proces civil, unde concluziile instanța trebuie să vizeze strict temeiurile

invocate în acțiune, obiectul și părțile acestui proces, urmează să respingă acțiunea.

De asemenea, Colegiul civil cu referință la principiul disponibilității în drepturi a participanților ține să remarce asupra lipsei de reacție a intimatului la argumentele furnizate de apelant, intimatul nu a combătut nicicum, deloc, argumentele apelantului.

Toate aceste circumstanțe în ansamblu denotă netemeinicia acțiunii, argumentele reclamantului sunt lipsite de suport factologic, iar normele de drept invocate nu sunt aplicabile acțiunii.

De asemenea, Isac Nicolae nu a probat drept temei de apariție a obligației interesul familial în raport cu pârâta/intimată Gorea Olga.

Conform art. 942 alin. (1), (2) al Codului de procedură civilă, (1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la dobîndă de întîrziere pentru suma respectivă din data imediat următoare scadenței plății pînă la data în care s-a efectuat plata, la rata prevăzută la alin. (2) ori la o altă rată prevăzută de dispozițiile legale speciale. (2) Rata dobînzii de întîrziere este egală cu rata prevăzută la art. 874 plus 5 puncte procentuale pe an, în cazul în care debitorul este un consumator, sau 9 puncte procentuale pe an, în celelalte cazuri. Cu toate acestea, dacă înainte de scadență obligația pecuniară era purtătoare de dobîndă prevăzută de contract, în scopul determinării ratei dobînzii de întîrziere, creditorul poate înlocui rata prevăzută la art. 874 cu rata dobînzii prevăzute de contract.

Pe cale de consecință, este neîntemeiată și cerința privind încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 4388 dolari SUA, or, în lipsa unei obligații pecuniare rezultate dintr-un contract de împrumut, nu poate fi dispusă încasarea unei dobânzi de întârziere.

În corespundere cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului.

Avînd în vedere că instanța de apel a conchis asupra netemeiniciei acțiunii înaintate de Isac Nicolae, acesta nu este îndreptățit să solicite compensarea cheltuielilor de judecată.

În final, Colegiul civil învederează concluzia că instanța de fond injust a adoptat soluția, astfel că cererea de apel depusă de Gorea Alexandru și Gorea Olga urmează a fi admisă, cu casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri de respingerea integrală a acțiunii înaintată de Isac Nicolae.

În conformitate cu prevederile art. 385 lit. c), art. 389 ale Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ,

d e c i d e :

Admite apelul declarat de Gorea Alexandru și Gorea Olga.

Casează hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, și emite o nouă hotărâre, prin care:

Respinge, ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolae Isac către Gorea Alexandru, Gorea Olga privind încasarea împrumutului și cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție
în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermdediul Curții Supreme de Justiție.

Preşedintele ședinței,
Judecătorul: Nelea Budăi

Judecătorii: Marina Anton

Ina Dutca

Dosarul nr. 2a-452/23
(2-21124825-02-2a-02022023)
Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediu Centru), judecător Ecaterina Silivestru

05 martie 2024 mun. Chișinău

Opinia separată

a judecătorului Curţii de Apel Chişinău, ***Nelea Budăi,*** *pe marginea examinării cererii de apel declarată de Gorea Alexandru şi Gorea Olga, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolae Isac către Gorea Alexandru, Gorea Olga privind încasarea împrumutului şi cheltuielilor de judecată,*

La 19 august 2021, Nicolae Isac a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Gorea și Olga Gorea, solicitând încasarea datoriei în mărime de 14000 dolari SUA, a dobânzii de întârziere în sumă de 4388 dolari SUA și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, a fost admisă cererea de chemare în judecată a lui Nicolae Isac către Alexandru Gorea, Olga Gorea privind încasarea împrumutului, a cheltuielilor de judecată. S-a încasat, în mod solidar, de la Alexandru Gorea, IDNP *****și Olga Gorea, IDNP *****, în beneficiul lui Nicolae Isac, IDNP *****, datoria în sumă de 14000 (patrusprezece mii) dolari SUA, convertiţi în monedă naţională conform cursului valutar stabilit de BNM la momentul executării hotărîrii, dobînda de întîrziere în sumă de 4388 (patru mii trei sute optzeci și opt) dolari SUA, convertiţi în monedă naţională conform cursului valutar stabilit de BNM la momentul executării hotărîrii și cheltuieli de judecată, compuse din: taxa de stat în mărime de 1500 (una mie cinci sute) lei și cheltuieli poștale în sumă de 11 (unsprezece) lei 75 bani. S-a încasat, în mod solidar, de la Alexandru Gorea, IDNP *****și Olga Gorea, IDNP *****, în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 9068 (nouă mii șasezeci și opt) lei, diferența taxei de stat, de la care a fost scutit reclamantul la depunerea cererii de chemare în judecată.

La 7 decembrie 2022, Gorea Olga și Gorea Alexandru, au depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond cu trimiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2024, a fost admis apelul declarat de Gorea Alexandru și Gorea Olga, s-a casat hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022, și s-a emis o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolae Isac către Gorea Alexandru, Gorea Olga privind încasarea împrumutului și cheltuielilor de judecată.

Menționez că nu sunt de acord cu soluția adoptată în cauza respectivă de către Colegiu, consider că urma a fi respinsă cererea de apel depusă de Gorea Alexandru și Gorea Olga și menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 10 noiembrie 2022.

Or, din materialele cauzei s-a stabilit cu certitudine existența raportului obligațional între părți, la materialele cauzei fiind anexat, atît contractul de împrumut, cît și recipisa în original, care indică asupra acordării de către Isac Nicolae a unui împrumut lui Gorea Alexandru, care însă nu a fost restituit pînă la moment.

Mai mult, potrivit raportului de expertiză judiciară nr. 1759-1761 din 22 noiembrie 2023, întocmit de Centrul Național de Expertize Judiciare, s-a constatat că „semnătura şi textul manuscris din Recipisa, care începe cu cuvintele „Recipisă Eu Gorea Alexandru, conform contractului... ” şi finalizează cu cuvintele „ ...termenul indicat în contract Gorea Alexandru”, datată cu 15.02.2018, cusută în materialele dosarului civil nr. 2a-452/2023 la fila nr. 31, au fost executate de către

însuşi Gorea Alexandru, modele de semnături şi scris ale căruia au fost prezentate. Semnătura şi textul manuscris din Recipisa, care începe cu cuvintele „Recipisă Eu Gorea Alexandru, conform contractului...” şi finalizează cu cuvintele „...termenul indicat în contract Gorea Alexandru”, datată cu 15.02.2018, cusută în materialele dosarului civil nr. 2a-452/2023 la fila nr. 31, nu au fost supuse contrafacerii prin careva metode, dar au fost executate de persoana de la numele căruia emană acestea, anume - Gorea Alexandru.

De asemenea, Colegiul civil ține să remarce că declarațiile apelanților sunt contradictorii, or, inițial au invocat că recipisa este falsificată nu este autentică, solicitând numirea unei expertize, iar ulterior au invocat că a fost semnată sub presiune, amenințări și sunt în relații de afaceri.

Reieșind din cele expuse îmi exprim dezacordul cu soluția adoptată de colegiu pe marginea soluționării problemelor expuse mai sus.

Judecătorul **Nelea Budăi**